

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia väliaikaisesti siten, että työvoimakoulutuksena voitaisiin hankkia nykyisen lisäksi korkeakoulututkintoon johtavia opintoja keskeytyneiden korkeakouluopintojen loppuunsaattamiseksi, saman alan korkeakoulututkintoon johtavia opintoja henkilölle, jolla on opistoasteen tutkinto tai vastaavan tasoinen ulkomailla suoritettu tutkinto, sekä uuteen korkeakoulututkintoon johtavia opintoja henkilöasiakkaalle, joka on jo suorittanut korkeakoulututkinnon, jos henkilö voidaan aikaisemman tutkintonsa perusteella hyväksyä sellaiseen rajatulle kohderyhmälle suunnattuun koulutukseen, johon hakevien kelpoisuuden korkeakoulu on määritellyt erikseen, ja jos tutkinnon suorittamisen arvioidaan kestävän enintään 24 kuukautta. Esityksen tavoitteena on työllisyyden edistäminen ja osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen erityisesti kasvavilla toimialoilla ja erityisesti COVID-19-pandemian jälkeen.

Esitys liittyy valtion vuoden 2021 täydentävään talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2021. Se olisi voimassa 30.6.2022 asti.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
3 Tavoitteet	5
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	5
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	5
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	7
5 Säännöskohtaiset perustelut	9
6 Voimaantulo	11
7 Toimeenpano ja seuranta	11
8 Suhde talousarvioesitykseen	11
LAKIEHDOTUS	12
Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun väliaikaisesta muuttamisesta.....	12
LIITE	15
RINNAKKAISTEKSTI.....	15
Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun väliaikaisesta muuttamisesta.....	15

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman yhtenä tavoitteena on luoda osaamisesta turvaa työn murrokseen. Muutoksen mahdollisuuksia on tuettava kaikin keinoin edistämällä osaamista, uusiutumista, uuden teknologian käyttöönottoa ja uusien ideoiden leviämistä.

Yksi hallitusohjelmassa mainituista keinoista tavoitteeseen pääsemiseksi on lisätä työelämässä muunto-, täydennys- ja erikoistumiskoulutuksia. Erityisenä painopisteenä otetaan huomioon vähän koulutetut, uudelleen koulutettavat työttömät ja työttömyysuhan alla olevat. Lisäksi keinona mainitaan yritysten kanssa yhteishankintana järjestettävän työvoimakoulutuksen lisääminen.

Syksyllä 2019 hallitus käynnisti parlamentaarisen jatkuvan oppimisen uudistuksen, jonka tarkoitus on vastata läpi elämän jatkuvaan tarpeeseen kehittää ja uudistaa omaa osaamista. Hankkeessa tarkastellaan jatkuvaa oppimista kokonaisuutena. Kokonaistarkastelussa otetaan huomioon koko koulutuspolku: koulutuksen tarjonnan ja rahoituksen, sosiaaliturvan, muutosturvan, työttömyysturvan, omaehtoisen ja työvoimapolitiittisen koulutuksen sekä osaamisen tunnistamisen niveltäminen uuteen järjestelmään. Osana kokonaistarkastelua tehdään ehdotukset aihealueeseen liittyvien hallitusohjelman kirjausten toteuttamiseksi. Hallitusohjelmassa mainittuun yhteishankintana järjestettävän työvoimakoulutuksen lisäämiseen tähtäävät ehdotukset eivät kuulu jatkuvan oppimisen uudistus –hankkeen tehtäviin.

Jatkuvan oppimisen uudistuksen linjaukset ja niiden toimeenpanoa koskeva tiekartta valmistuvat vuoden 2020 loppuun mennessä. Uudistuksen tähänastisessa valmistelussa on linjattu, että jatkuvan oppimisen palvelujärjestelmää on uudistettava. Uudistus koskisi muun muassa koulutuksen ohjausta, tarjontaa ja kohdentamista.

Mahdollisuus korkeakoulututkintoon johtavien opintojen hankkimiseen työvoimakoulutuksena poistettiin vuoden 2018 alusta voimaan tulleen ammatillisen koulutuksen reformin yhteydessä. Keväällä 2020 levinnyt ja edelleen jatkuva COVID-19-pandemia, sen rajoittamistoimet sekä kansalaisten kokemana pelko tautia kohtaan ovat vähentäneet ja vähentävät edelleen merkittävästi taloudellista toimintaa yhteiskunnassa. Vallitsevassa tilanteessa on ilmeistä, että myös työvoimakoulutusta on hyödynnettävä täysimääräisesti osaamisen kehittämiseksi ja osaamistarpeisiin vastaamiseksi. Samalla voidaan toteuttaa hallitusohjelman kirjaus yritysten kanssa yhteishankintana järjestettävän työvoimakoulutuksen lisäämisestä.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Valmisteluaikataulusta ja esityksen luonteesta johtuen esitysluonnoksesta ei ole järjestetty lausuntokierrosta. Esityksessä ehdotetaan vuoden 2017 loppuun asti voimassa olleiden säännösten palauttamista väliaikaisesti. Esitysluonnoksesta on pyydetty epävirallisesti kommentteja opetus- ja kulttuuriministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä ja valtiovarainministeriöltä.

2 Nykytila ja sen arviointi

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 5 luvussa säädetään työvoimakoulutuksesta. Työvoimakoulutuksella parannetaan aikuisten ammattitaitoa, mahdollisuuksia

saada työtä tai säilyttää työpaikka ja heidän valmiuksiaan toimia yrittäjänä sekä edistetään ammattitaitoisen työvoiman saatavuutta ja uuden yritystoiminnan syntymistä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai työ- ja elinkeinotoimisto voi hankkia työvoimakoulutuksena ammatillisesti suuntautunutta koulutusta, jonka tavoitteena ei ole tutkinnon tai sen osan suorittaminen, sekä yrittäjäyyskoulutusta ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1387/2010) 20 §:ssä tarkoitettua kotoutumiskoulutusta, lukuun ottamatta luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Muusta työvoimakoulutuksesta säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017).

Tutkintoon johtavia korkea-asteen opintoja ei ole mahdollista tällä hetkellä tarjota työvoimakoulutuksena lainkaan. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuusrahoitteisen työvoimakoulutuksen järjestämismuoto kattaa toisen asteen ammatillisen koulutuksen, mutta ei korkea-astetta.

Korkeakoulutus on kolmannen asteen koulutusta, jonka tavoitteet määritellään ammattikorkeakoululaissa (932/2014) ja yliopistolaissa (558/2009). Vaikuttavuutta tulee mitata suhteessa toiminnalle asetettuihin tavoitteisiin. Yliopistolain 48 §:n mukaan yliopistot sopivat opetusministeriön kanssa määrävuosiksi kullekin yliopistolle asetettavista koulutus- ja tiedepolitiikan kannalta keskeisistä määrällisistä ja laadullisista tavoitteista sekä niiden toteutumisen seurannasta ja arvioinnista. Sekä opetusta, tutkimusta että yhteiskunnallista vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan lain mukaisesti. Vastaavasti ammattikorkeakoulut sopivat ammattikorkeakoululain 42 §:n mukaan määrävuoksi kerrallaan kullekin ammattikorkeakoululle asetettavista koulutus-, tutkimus-, kehittämisen ja innovaatiotoiminnan kannalta keskeisistä määrällisistä ja laadullisista tavoitteista sekä niiden toteutumisen seurannasta ja arvioinnista.

Työvoimakoulutuksen keinoin ei nykyisin voida vastata toimialojen työvoimapulaan, jossa kyse on ammattikorkeakoulu- tai yliopistotason osaajista. Työmarkkinoilla oli pulaa osaavasta työvoimasta tietyillä aloilla jo ennen COVID-19-pandemiaakin, eivätkä nämä tarpeet ole useimmilla aloilla poistuneet. Esimerkiksi rakennusalan työnjohto- ja asiantuntijatehtävissä toimivalle henkilöstölle olisi tarvetta, mutta koulutusta ei voida järjestää työvoimakoulutuksena, koska kyse on ammattikorkeakoulututkintoon johtavasta koulutuksesta.

Pandemia on muuttanut osin työmarkkinoiden dynamiikkaa ja muuttaa monien yritysten toiminnan suuntaa tai painopisteitä siten, että tarvitaan uuden tyyppistä osaamista. Esimerkiksi ICT-alan, ympäristötekniikan, biotekniikan, lääketieteen sekä sosiaali- ja terveysalan osaajista on todennäköisesti aiempaakin suurempi kysyntä COVID-19-pandemian ja sen aiheuttaman taloudellisen kriisin helpottaessa ja tähän tulisi varautua nyt koulutuksella. Pandemian vaikutusten vuoksi irtisanotuissa ja työttömäksi jääneissä on myös mukana henkilöitä, jotka uudelleen työllistyäkseen tarvitsevat korkea-asteen koulutusta, mahdollisesti jopa kokonaan uudelta alalta.

Nykytilanteessa laajempia opiskelumahdollisuuksia tarvitsevat henkilöt, joiden korkea-asteen opinnot ovat jääneet kesken, jotka haluavat nostaa saman alan koulutustasoaan nykyisestä tai joilla on jo korkea-asteen tutkinto, joka ei auta työllistymään. Korkea-asteen opintoja on tällä hetkellä mahdollista opiskella työttömyysetuudella tuettuina omaehtoisina opintoina. Työvoimakoulutuksen etu työnhakijan omaehtoisten opintojen tukemiseen työttömyysetuudella nähden on, että koulutus on vahvemmin työvoimapolitiittisin perustein ohjattua ja kohdennettua. Työvoimakoulutustarjontaa olisi mahdollista suunnata työelämän tarpeita vastaavasti tarkemmin kuin omaehtoisten opintojen tukemisessa. Lisäksi työvoimakoulutuksen kohdentumiseen on mahdollista vaikuttaa ohjaus- ja neuvontapalveluilla.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on työvoimakoulutusta hyödyntämällä mahdollistaa korkea-asteen tutkinnon loppuunsaattaminen, saman alan koulutustason nosto ja erityistilanteissa uuden korkeakoulututkinnon edellyttämien lisäopintojen suorittaminen räätälöidysti. Tällä tuettaisiin tavoitetta työllisyyden edistämisestä ja turvattaisiin osaavan työvoiman saatavuutta erityisesti kasvavilla toimialoilla ja erityisesti COVID-19-pandemian jatkuessa ja sen jälkeen.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Työvoimakoulutuksena olisi mahdollista hankkia nykyisen lisäksi:

1) korkeakoulututkintoon johtavia opintoja keskeytyneiden korkeakouluopintojen loppuunsaattamiseksi. Tällaisten korkeakoulututkintoon johtavien opintojen hankkimisen edellytyksenä olisi, että opintojen todisteellisesta keskeytymisestä on vähintään yksi vuosi. Lisäksi edellytyksenä olisi, että opintojen loppuun saattamisen arvioidaan edellyttävän työttömyysturvalain (1290/2002) 2 luvussa tarkoitettuja päätoimisia opintoja enintään 12 kuukauden ajan, kun kyse on henkilöstä, joka on otettu suorittamaan ylempää ammattikorkeakoulututkintoa tai pelkästään ylempää korkeakoulututkintoa; enintään 18 kuukauden ajan, kun kyse on henkilöstä, joka on otettu suorittamaan ammattikorkeakoulututkintoa tai pelkästään alemmaa korkeakoulututkintoa; enintään 24 kuukauden ajan, kun kyse on henkilöstä, joka on otettu suorittamaan sekä alemmaa että ylempää korkeakoulututkintoa tai ylempää korkeakoulututkintoa, kun koulutukseen ei sisälly mahdollisuutta alemman korkeakoulututkinnon suorittamiseen.

2) saman alan korkeakoulututkintoon johtavia opintoja henkilölle, jolla on opistoasteen tutkinto tai vastaavan tasoinen ulkomailla suoritettu tutkinto.

3) uuteen korkeakoulututkintoon johtavia opintoja henkilöasiakkaalle, joka on jo suorittanut korkeakoulututkinnon, jos henkilö voidaan aikaisemman tutkintonsa perusteella hyväksyä sellaiseen rajatulle kohderyhmälle suunnattuun koulutukseen, johon hakevien kelpoisuuden korkeakoulu on määritellyt erikseen, ja jos tutkinnon suorittamisen arvioidaan kestävän enintään 24 kuukautta.

Näistä kahta ensimmäistä kohtaa vastaavat säännökset sisältyivät julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 2 §:n 1-3 momenttiin 31.12.2017 asti. Kolmatta kohtaa vastaavat säännökset puolestaan sisältyivät 1.6.2017-31.12.2017 voimassa olleeseen mainitun lain 5 luvun 2 §:n 3 momentin muutokseen. Mahdollisuus hankkia korkeakoulututkintoon johtavia opintoja työvoimakoulutuksena poistui 1.1.2018 voimaan tulleella, ammatillisen koulutuksen uudistukseen liittyneellä lainmuutoksella (548/2017). Nyt siis ehdotetaan, että korkeakoulututkintoon johtavia opintoja olisi jälleen mahdollista hankkia työvoimakoulutuksena aiemmin voimassa olleita säännöksiä vastaavasti.

Työvoimapalveluna järjestettävä koulutus olisi osa korkeakoulujen koulutuksen palvelutarjontaa. Koulutus voitaisiin järjestää joko osana korkeakoulujen tavallista koulutustarjontaa tai erillisinä kokonaisuuksina, joissa opetuksen toteutusmalli perustuu tavallista vahvemmin kohderyhmien aiempaan koulutukseen ja osaamiseen sekä muiden erityistarpeiden huomioimiseen. Palvelu voisi olla myös erillistä opinto-ohjausta henkilöille, joiden kohdalla opintojen loppuun saattaminen vaatii tämän tyyppistä palvelua taikka henkilöiden aiemman osaamisen arviointia. Ehdotetut säännökset antaisivat mahdollisuuden hankkia työvoimapolitiittisena palveluna hankittavaa korkeakoulutusta hyvin eri muodoissa ja eri aloilta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai työ- ja elinkeinotoimiston olisi ennen korkeakoulututkintoon johtavien opintojen hankintapäätöstä pyydettävä asiasta lausunto opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Vastaava menettely oli käytössä aiemmin, kun korkeakoulututkintoon johtavia opintoja oli mahdollista hankkia työvoimakoulutuksena. Siitä säädettiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 2 §:n 4 momentissa. Koulutusta hankittaisiin nykyisen käytännön mukaisesti lähtökohtaisesti ryhmälle.

Opiskelijaksi valitseminen edellyttäisi muun työvoimakoulutuksen tavoin, että henkilö soveltuu koulutukseen ja sen tavoitteena olevaan ammattiin tai tehtävään ja että hänellä on työ- ja elinkeinotoimiston toteama koulutustarve. Lisäksi ehdotetaan, että opiskelijavalintaan sovellettaisiin kyseistä koulutusta koskevia ammattikorkeakoululain ja yliopistolain säännöksiä opiskelijaksi ottamisen perusteista, kelpoisuudesta opintoihin, esteettömyydestä ja opiskelijaksi ottamisen edellytyksistä sekä opiskelijaksi ottamiseen tai opiskelijavalintaan liittyvästä tiedonsaannista. Kun työvoimakoulutuksena hankittaisiin korkeakoulututkintoon johtavia opintoja, työ- ja elinkeinotoimisto valitsisi opiskelijat ja yliopisto tai ammattikorkeakoulu päättäisi opiskelijaksi ottamisesta. Tältäkin osin ehdotus vastaisi aiemmin voimassa olleita säännöksiä. Vastaavat säännökset sisältyivät aiemmin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 3 §:n 2 ja 3 momenttiin.

Työvoimakoulutuksena hankittavien korkeakouluopintojen olisi edettävä siten, että opiskelija saisi opintokokonaisuuteen kuuluvia opintosuorituksia keskimäärin viisi opintopistettä opiskelukuukautta kohti. Tämä vastaisi aiemmin voimassa ollutta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 4 §:n 2 momentin toisen virkkeen säännöstä.

Lisäksi säädettäisiin ammattikorkeakoululain ja yliopistolain ja niiden nojalla annettujen säännösten soveltamisesta työvoimakoulutukseen, jollei julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa toisin säädetä. Tällaisia sovellettavia säännöksiä olisivat säännökset opiskelijaksi ilmoittautumisesta, osaamisen tunnustamisesta, opintojen hyväksi lukemisesta, opintosuorituksen arvioinnista, arvioinnin oikaisemisesta ja oikaisumenettelystä, opiskelijan oikeudesta turvalliseen opiskeluympäristöön, opiskeluoikeuden peruuttamisesta, opiskeluoikeuden peruuttamiseen liittyvästä tiedonsaannista ja opiskeluoikeuden palauttamisesta, kurinpidosta ja kurinpitomenettelyn suhteesta syytteen vireilläoloon, menettelystä opiskeluoikeuden peruuttamista ja palauttamista koskevassa asiassa sekä kurinpitoasiassa, häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistamisesta, huumausainetestauksesta, opiskelijan salassapitovelvollisuudesta ja muutoksenhausta koulutuspalvelun tuottajan päätökseen. Tämä vastaisi aiemmin voimassa ollutta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 4 §:n 3 momentin säännöksiä.

Lakimuutos olisi väliaikainen. Se olisi voimassa 1.1.2021-30.6.2022. Lakia sovellettaisiin sellaisiin ehdotetun 5 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin opintoihin, jotka alkavat viimeistään 30.6.2022 ja päättyvät viimeistään 30.6.2024.

Esitetty muutos olisi väliaikainen, koska parlamentaarinen jatkuvan oppimisen uudistus kattaa myös tässä tarkoitettut kohderyhmät ja tarpeet. Jatkuvan oppimisen uudistus kattaa työssä olevien, työttömien, ja työvoiman ulkopuolella olevien osaamisen kehittämismahdollisuudet. Uudistuksen linjaukset valmistuvat vuoden 2020 lopussa ja niiden toimeenpano käynnistyy vuonna 2021.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Esityksellä pyritään edistämään ammattitaitoisen työvoiman saatavuutta. Työvoimakoulutus olisi nopea ja joustava väline akuutteihin tarpeisiin suunnattujen enintään 24 kuukaudessa suoritettavien tutkintoon johtavien koulutusten toteutukseen. Korkeakoulujen perusrahoitusta on suunnattu niin kutsutun normaalin koulutusjärjestelmän ylläpitämiseen. Työvoimakoulutuksen hankintajärjestelmällä voitaisiin siten täydentää opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa koulutustarjontaa.

Työvoimakoulutuksen etuna on myös, että hankittavat koulutusohjelmat suunnitellaan nimenomaan kunkin alueen työmarkkinoiden tarpeista lähtien. Jos koulutus hankitaan työ- ja elinkeinohallinnon hankintajärjestelmässä työvoimakoulutuksena, se voidaan suunnata työnhakijoille ja vieläkin tarkemmin halutuille valikoiduille kohderyhmille sen sijaan, että koulutusohjelma on avoimessa haussa kaikille halukkaille omaehtoisena koulutuksena. Lisäksi koulutusten toteutusajankahvat voidaan sovittaa tehokkaammin työmarkkinoiden tarpeisiin. TE-hallinto ja työnantajat voivat osallistua opiskelijavalintaan, vaikka lopullisen opiskelijaksi ottamista koskevan päätöksen tekisikin korkeakoulu.

Työttömyysetuusmenojen kannalta olennaista on, arvioidaanko koulutuksen ja sen jälkeisen työttömyyden kestävä pidempään kuin työttömyys muuten kestäisi. Hyvin pitkien koulutusten kohdalla tämä olisi todennäköistä. Tästä syystä koulutusten kestoja ehdotetaan rajattavaksi.

Ammatillinen työvoimakoulutus on useiden tutkimusten mukaan tehokkaaksi havaittu työvoimapolitiittinen toimenpide (ks. esim. Aho, Simo & muut (2018): Työvoimapolitiittien kohdistuminen ja niihin osallistuvien työllistymisen. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 19/2018, <https://tietokayttoon.fi/julkaisu?pubid=25004>). Ammatillinen työvoimakoulutus lisää keskimäärin työllisyyttä siihen osallistuneilla verrattuna kaltaistettuun kohderyhmään ja vaikutus säilyy työttömyyden kestosta riippumatta. Ammatillisen työvoimakoulutuksen positiivinen työllisyysvaikutus realisoituu muutamia vuosia viiveellä. Tarkkaa tietoa siitä, miten korkeakoulutukseen kohdistuvan työvoimakoulutuksen vaikuttavuus eroaa muusta ammatillisesta työvoimakoulutuksesta, ei ole. Yleisesti voidaan kuitenkin todeta, että korkeakoulutettujen työllistymisen edellytykset ovat paremmat kuin henkilöiden, joilla on ainoastaan perusasteen koulutus.

MDI ja TK-Eval toteuttivat keväällä 2020 selvityksen työllisyyden parantamiseksi tehtyjen korkeakoulujen lyhytkestoisten koulutusten toimivuudesta, jossa tarkasteltiin määrärajan voimassaolleen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 2 §:n muutoksen vaikutuksia. Selvityksessä arvioitiin koulutusohjelmien vaikuttavuutta siltä osin kuin tietoja oli selvitystä laadittaessa käytettävissä, koska osalla opiskelijoista olivat vielä opinnot kesken. Kattavammat tiedot olivat käytettävissä vain kolmesta kuudesta koulutusohjelmasta. Kokonaistulokinta kyselyn ja työ- ja elinkeinohallinnon henkilöasiakastietojärjestelmän ja koulutuksen toteuttajilta saatujen työmarkkinastatustietojen pohjalta on, että koulutukset ovat edistäneet ennen koulutusta työttömänä tai työttömyysuhan alla olevien henkilöiden työllistymistä koulutuksen kohdealoille varsin laajasti kyseisissä hankkeissa. Tietojen valossa koulutushankkeet ovat ainakin osin pystyneet vastaamaan osaamis- ja työvoimatarpeisiin.

Vuosittain korkeakoulututkintotavoitteisen työvoimakoulutuksen aloittaneita oli säännösten voimassaoloaikana 2003-2017 arviolta 300-900 henkilöä vuodessa. Suuremmat volyymit painottuivat alkuvuosiin ja pienemmät viimeisiin vuosiin, kun koulutusmuotoa jo ajettiin työ- ja elinkeinohallinnossa alas. Myös yleinen työllisyystilanne vaikutti vuosittaisiin vaihteluihin. Vuosina 2017-2019 toteutettiin vielä väliaikaisen säännöksen nojalla kuusi koulutusohjelmaa,

joihin osallistui noin 160 henkilöä. Suhteuttaen aiempiin, ennen vuotta 2018 toteutuneisiin työvoimakoulutuksiin, joilla on tarjottu korkeakoulutusta, voidaan ehdotuksessa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen arvioida osallistuvan vuosittain noin 200-500 henkilöä lain soveltamisajankana. Lakimuutoksen myötä hankittavissa koulutuksissa henkilöitä olisi kesästä 2021 kesään 2024. Johtuen käynnistymisvaiheesta lain voimaan tultua ja siitä, että koulutukset toteutuvat välillä alle enimmäiskeston, arvioidaan, että vuonna 2021 koulutuksessa olisi keskimäärin noin 250 henkilöä, vuonna 2022 noin 500 henkilöä, vuonna 2023 noin 250 henkilöä ja vuonna 2024 noin 200 henkilöä.

Koska koulutus on korkeakoulutukseen tähtäävää, voidaan arvioida suurimmalla osalla olevan taustalla toisen asteen koulutus. Opintojen kestojen arvioidaan vaihtelevan muutamasta kuu-kaudesta tai yhdestä lukukaudesta enintään kahteen vuoteen. Jos oletetaan toimenpiteen parantavan siihen osallistuvien työllisyyttä noin 10 prosenttia muutaman vuoden aikajänteellä, mikä vastaa ajantasaisen tutkimustiedon mukaista keskimääräistä ammatillisen työvoimakoulutuksen työllisyysvaikutusta, voidaan väliaikaisesti voimassa olevan muutoksen johdosta parantaa työllisyyttä arviolta alle sadalla henkilöllä muutaman seuraavan vuoden aikana.

Edellä esitetyillä vuosikohtaisilla opiskelijamäärillä laskettuna koulutuskustannukset olisivat lakimuutoksen voimassaoloaikana yhteensä arviolta noin 12,5 miljoonaa euroa. Arvio perustuu aiempaan hankintakäytäntöön, jonka perusteella voidaan olettaa, että tyypillisen työvoimakoulutuksena hankittavan korkeakoulututkintoon tai sellaisen osaan johtavan koulutuksen keskihinta olisi noin 42 euroa opiskelijatyöpäivältä. Yhden opiskelijatyövuoden hankintahinta olisi tällä perusteella runsaat 10 000 euroa. Kustannukset voitaisiin kattaa olemassa olevilla työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan pääluokan työllisyyden hoidon momentin 32.30.51 määrärahoilla.

Työvoimakoulutuksena hankittaviin opintoihin osallistuvilla henkilöillä on julkisesta työvoimaja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:n mukaan oikeus saada palveluun osallistumisesta aiheutuvien matka- ja muiden kustannusten korvaamiseksi kulukorvausta. Kulukorvauksen myöntää ansiopäivärahaa hakevalle työnhakijalle työttömyyskassa ja peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea hakevalle työnhakijalle Kansaneläkelaitos. Se on suuruudeltaan 9 euroa päivässä, tai erikseen säädettyissä tilanteissa 18 euroa päivässä.

Edellä esitetyillä arvioiduilla opiskelijamäärillä ehdotuksen arvioidaan lisäävän maksettavien kulukorvausten määrää noin 225 000 eurolla vuonna 2021, noin 900 000 eurolla vuonna 2022, noin 450 000 eurolla vuonna 2023 ja noin 180 000 eurolla vuonna 2024, jos kulukorvaukseen oikeuttavia koulutuspäiviä olisi vuodessa opiskelijaa kohden 200 ja opiskelijoille maksettaisiin perussuuruista kulukorvausta. Ensimmäisenä ja viimeisenä vuonna koulutuspäiviä olisi kuitenkin vain 100 opiskelijaa kohden. Kulukorvaukset rahoitetaan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan momenteilta (33.20.50 ja 33.20.52). Arvioidun summan jakautumisesta momenttien välillä ei ole tehty arviota, mutta lähtökohtana voitaneen pitää kaikkien kulukorvausten jakaumaa momenttien välillä. Näin ollen määrärahan lisäystarve momentille 33.20.50 (Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta) olisi 15 % ja momentille 33.20.52 (Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta) lisäystarve olisi 85 % kunkin vuoden kokonaismäärästä. Vuodelle 2021 kulukorvauksista johtuva lisärahoitustarve momentille 33.20.50 olisi 33 750 euroa ja momentille 33.20.52 lisärahoitustarve olisi 191 250 euroa.

Työvoimakoulutuksena hankittaviin opintoihin osallistuvalla henkilölle maksetaan työttömyys-turvalain 6 luvun 3 §:n ja 7 luvun 5 §:n perusteella työttömyysetuus korotusosalla tai korotetulla ansio-osalla vastaavasti kuin henkilölle, jonka omaehtoista opiskelua tuetaan työttömyysetuudella. Korotusosaa ja korotettua ansio-osaa maksetaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta

yhteensä enintään 200 päivältä. Korotettu ansio-osa ja korotusosa rahoitetaan samoilta momenteilta kuin kulukorvaukset.

Tarkkaa arviota siitä, missä määrin ehdotettu mahdollisuus opiskella korkeakoulututkintoon johtavia opintoja työvoimakoulutuksena korvaisi työttömyysetuudella tuettua omaehtoista opiskelua, ei voida esittää. Arvioiduilla opiskelijamäärillä (250 vuonna 2021, 500 vuonna 2022, 250 vuonna 2023 ja 200 vuonna 2024) maksettaisiin korotettua työttömyysetuutta arviolta enintään yhteensä 785 000 euroa muutoksen voimassaoloaikana. On todennäköistä, että työvoimakoulutus korvaisi osittain omaehtoista opiskelua työttömyysetuudella, joten aktiivijalta maksettavien etuuksien määrän lisäys olisi tätä pienempi.

Edellä mainittu summa työttömyysetuuden korotusosista jakautuisi ensimmäisille vuosille siten, että vuonna 2021 tulisi maksettavaksi enintään 155 000 euroa ja vuonna 2022 enintään 630 000 euroa. Koska korotettua etuutta voi saada enintään 200 päivältä ja ehdotuksessa tarkoitettujen koulutusten on alettava viimeistään 30.6.2022, ehdotuksella ei arvioida olevan vaikutuksia korotusosiin vuosina 2023-2024. Kulukorvauksista poiketen arvioidaan, että noin 35 % kustannuksista kohdentuisi momentille 33.20.50 ja noin 65 % momentille 33.20.52.

Vuosina 2021-2024 valtion talousarviossa huomioidaan määrärahan siirtona momentilta 32.30.51 Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha, 2v) momenteille 33.20.50 ja 33.20.52 edellä mainitut summat kulukorvauksien ja korotusosien maksamiseen jakautuen momenttien välillä edellä mainituissa suhteissa.

Esitetty muutos ei aiheuttaisi yrityksille uusia kustannuksia. Jos työvoimakoulutus hankitaan yhteishankintana, yritykselle aiheutuvat kustannukset johtuvat koulutuksen luonteesta ja tavoitteista sekä yrityskohtaisesta räätälöinnistä, eivätkä miltään osin tässä esityksessä ehdotetusta säännösmuutoksesta. Yhteishankintoina (Rekry-, Täsmä- tai MuutosKoulutukset) yhteistyössä yhden tai usean työnantajan kanssa toteutettavissa koulutuksissa työnantajat osallistuisivat koulutusohjelmien hankintakustannuksiin 20-50 prosentin maksuosuudella tilanteesta ja koulutus tuotteesta riippuen. Tämä alentaisi valtion maksuosuutta arviolta noin 15-20 prosentin osuudella edellä esitetyistä kokonaiskustannuksista – enimmillään siis noin miljoonalla eurolla.

Esitys ei vaikuttaisi työvoimakoulutuksen hankintayksikköinä toimivien elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtäviin eikä menettelytapoihin. Ehdotettu mahdollisuus hankkia korkeakoulututkintoon johtavia opintoja olisi vuoden 2017 loppuun asti käytössä ollut tapa toteuttaa työvoimakoulutusta. Korkeakoulututkintoon johtavia opintoja koskevista hankinnoista pyydetäisiin lausunto opetus- ja kulttuuriministeriöltä, joten tästä aiheutuisi vähäinen lisäys hallinnollisen työn määrään sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa että opetus- ja kulttuuriministeriössä.

5 Säännöskohtaiset perustelut

5 luku Työvoimakoulutus

2 §. Työvoimakoulutuksen järjestäminen. Pykälää muutettaisiin siten, että siihen lisättäisiin uusi 2, 3 ja 4 momentti. Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta hankkia työvoimakoulutuksena korkeakoulututkintoon johtavia opintoja keskeytyneiden korkeakouluopintojen loppuunsaattamiseksi (1 kohta), saman alan korkeakoulututkintoon johtavia opintoja henkilölle, jolla on opistoasteen tutkinto tai vastaavan tasoinen ulkomailla suoritettu tutkinto (2 kohta) sekä uuteen korkeakoulututkintoon johtavia opintoja henkilöasiakkaalle, joka on jo suorittanut korkeakoulututkinnon, jos henkilö voidaan aikaisemman tutkintonsa perusteella hyväksyä sellaiseen rajatulle kohderyhmälle suunnattuun koulutukseen, johon hakevien kelpoisuuden

korkeakoulu on määritellyt erikseen, ja jos tutkinnon suorittamisen arvioidaan kestävän enintään 24 kuukautta (3 kohta).

Ehdotetun 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja opintoja oli mahdollista hankkia työvoimakoulutuksena vuoden 2017 loppuun asti. Ehdotetun 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja opintoja oli mahdollista hankkia työvoimakoulutuksena 1.6.-31.12.2017. Vastaavat mahdollisuudet ehdotetaan nyt siis palautettavaksi.

Ehdotetun 1 kohdan nojalla hankitun ryhmämuotoisen koulutusohjelman etuna työnhakijan omaehtoisten opintojen tukemiseen työttömyysetuudella nähden on, että koulutus olisi vahvemmin työvoimapolitiittisin perustein ohjattua ja kohdennettua. Työ- ja elinkeinotoimisto valitsisi opiskelijat, koulutusohjelman kesto olisi määritelty ennalta ja työ- ja elinkeinohallinto seuraisi jossain määrin tiiviimmin etenemistä koulutuksen toteutuksen aikana.

Ehdotettu 3 kohta mahdollistaa vastaavat koulutukset kuin väliaikaisen säännöksen nojalla toteutettiin vuosina 2017-2019. Väliaikaisella säännöksellä vastattiin muun muassa rakennusalan akuuttiin työnjohtajapulaan kahdella koulutusohjelmalla, joissa tehtiin erittäin laajaa ja hyvää yhteistyötä rakennusalan yritysten ja Rakennusteollisuus ry:n, työ- ja elinkeinohallinnon sekä koulutukset toteuttaneiden korkeakoulujen kesken. Tulokset olivat hyviä ja Rakennusteollisuus on toivonut vastaavan mallin jatkuvan. Useilla toimialoilla, kuten rakennusalalla ja sosiaali- ja terveysalalla edellytetään tiettyä korkeakoulututkintoa, eikä ainoastaan aiemman tutkinnon täydentäminen riitä.

Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin lisäedellytyksistä, jotka koskevat keskeytyneiden korkeakouluopintojen loppuunsaattamiseksi hankittavaa työvoimakoulutusta. Ehdotetun 3 momentin mukaan opintojen todisteellisesta keskeytymisestä olisi oltava vähintään yksi vuosi. Ehdotettu vähintään yhden vuoden todisteellinen keskeytyminen vastaisi kestoltaan voimassa olevassa laissa olevaa rajausta liittyen työnhakijan aiemmin harjoittamien omaehtoisten opintojen tukemiseen työttömyysetuudella. Lisäksi edellytettäisiin, että jäljellä olevat päätoimiset opinnot olisi mahdollista suorittaa tietyssä ajassa. Jos henkilö olisi alun perin otettu suorittamaan ylempää ammattikorkeatutkintoa tai pelkästään ylempää korkeakoulututkintoa yliopistossa, jäljellä olevat opinnot olisi kyettävä suorittamaan päätoimisesti opiskelemalla enintään 12 kuukaudessa. Jos henkilö olisi otettu yliopistoon suorittamaan pelkästään alempaa korkeakoulututkintoa tai ammattikorkeakouluun suorittamaan ammattikorkeakoulututkintoa, vastaava aika olisi enintään 18 kuukautta. Samanaikaisesti sekä alempaa että ylempää korkeakoulututkintoa taikka ylempää korkeakoulututkintoa, jos koulutukseen ei sisälly mahdollisuutta alemman korkeakoulututkinnon suorittamiseen, opiskelemaan otetun osalta päätoimisten opintojen enimmäisaika olisi 24 kuukautta. Työvoimakoulutuksena hankittavien korkeakoulututkintojen jäljellä olevien päätoimisten opintojen kestot vastaisivat noin puolta tavoitteellisista tutkintojen suoritusajoista tai niiden laajuuksista. Ehdotettu 3 momentti vastaisi vuoden 2017 loppuun asti voimassa ollutta 2 §:n 2 momenttia.

Ehdotetussa 4 momentissa säädettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai työ- ja elinkeinotoimiston velvollisuudesta pyytää ennen korkeakoulututkintoon johtavien opintojen hankintapäätöstä asiasta lausunto opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Vastaava säännös sisältyi vuoden 2017 loppuun asti voimassa olleeseen 2 §:n 4 momenttiin.

3 §. Opiskelijavalinta. Pykälää muutettaisiin siten, että siihen lisättäisiin säännökset korkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen opiskelijavalinnasta. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin säännös yliopiston tai ammattikorkeakoulun päätösvallasta opiskelijaksi ottamisessa. Vastaava säännös sisältyi vuoden 2017 loppuun asti voimassa olleeseen 3 §:n 3 momenttiin.

Ehdotetussa uudessa 3 momentissa säädettäisiin ammattikorkeakoululain ja yliopistolain opiskelijaksi ottamisen perusteita, kelpoisuudesta opintoihin, esteettömyydestä ja opiskelijaksi ottamisen edellytyksiä sekä opiskelijaksi ottamiseen tai opiskelijavalintaan liittyvää tiedonsaantia koskevien säännösten soveltamisesta työvoimakoulutuksen opiskelijavalintaan. Vastaava säännös sisältyi vuoden 2017 loppuun asti voimassa olleeseen 3 §:n 2 momenttiin.

4 §. Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet. Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että siihen lisättäisiin säännös korkeakouluopintojen etenemisvaatimuksesta. Korkeakouluopintojen katsottaisiin etenevän riittävästi, jos opiskelija saa opintokokonaisuuteen kuuluvia opintosuorituksia keskimäärin viisi opintopistettä opiskelukuukautta kohti. Vastaava säännös sisältyi vuoden 2017 loppuun asti voimassa olleeseen 4 §:n 2 momenttiin. Lisäksi pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin ammattikorkeakoululain ja yliopistolain eräiden säännösten soveltamisesta myös työvoimakoulutuksena järjestettäviin korkeakouluopintoihin. Vastaava säännös sisältyi vuoden 2017 loppuun asti voimassa olleeseen 4 §:n 3 momenttiin.

6 Voimaantulo

Lain ehdotetaan tulevan voimaan 1.1.2021 ja olevan voimassa 30.6.2022 asti. Lakia sovellettaisiin sellaisiin ehdotetun 5 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin opintoihin, jotka alkavat viimeistään 30.6.2022 ja päättyvät viimeistään 30.6.2024.

7 Toimeenpano ja seuranta

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset toimivat työvoimakoulutuksen hankintayksikköinä ja noudattavat hankinnoissa julkisista hankinnoista annettua lakia (1397/2016). Työvoimakoulutusta hankitaan asiakastarpeet huomioiden ja käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa.

Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus voisi yhteistyössä työ- ja elinkeinotoimiston kanssa käynnistää koulutusten kohderyhmien kartoittamisen, koulutusten tarkemman määrittämisen ja tarvittavan määrärahan arvioinnin jo ennen lain voimaantuloa. Varsinainen kilpailutus voitaisiin aloittaa mahdollisimman pian lain vahvistamisen jälkeen.

Työvoimakoulutuksen hankintaprosessiin on varattava hankintoja koskevien säännösten mukainen vähimmäisaika, joten ensimmäisten koulutusten arvioidaan voivan alkaa aikaisintaan keväällä 2021.

8 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2021 täydentäväksi talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotuksesta aiheutuu sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan momenteille (33.20.50 ja 33.20.52) yhteensä arviolta 380 000 euron lisärahoitustarve vuodelle 2021. Valtion vuoden 2021 täydentävässä talousarvioesityksessä huomioidaan määrärahan siirtäminen momentilta 32.30.51 Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha, 2v) momentille 33.20.50 yhteensä 90 000 euroa ja momentille 33.20.52 yhteensä 290 000 euroa kulukorvauksiin ja työttömyysetuuden korotusosaan ja korotettuun ansio-osaan.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 5 luvun 2 - 4 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 548/2017, seuraavasti:

5 luku

Työvoimakoulutus

2 §

Työvoimakoulutuksen järjestäminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai työ- ja elinkeinotoimisto voi hankkia työvoimakoulutuksena ammatillisesti suuntautunutta koulutusta, jonka tavoitteena ei ole tutkinnon tai sen osan suorittaminen, sekä yrittäjäyyskoulutusta ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain 20 §:ssä tarkoitettua kotoutumiskoulutusta, lukuun ottamatta luku- ja kirjoitustaidon opetusta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai työ- ja elinkeinotoimisto voi hankkia työvoimakoulutuksena myös:

1) korkeakoulututkintoon johtavia opintoja henkilöasiakkaalle keskeytyneiden korkeakouluopintojen loppuunsaattamiseksi;

2) saman alan korkeakoulututkintoon johtavia opintoja henkilöasiakkaalle, jolla on opistoasteen tutkinto tai vastaavan tasoinen ulkomailla suoritettu tutkinto;

3) uuteen korkeakoulututkintoon johtavia opintoja korkeakoulututkinnon suorittaneelle henkilöasiakkaalle, jos korkeakoulu hyväksyy henkilön tämän aiemmin suorittaman tutkinnon perusteella sellaiseen rajatulle kohderyhmälle suunnattuun koulutukseen, johon hakevien kelpoisuuden korkeakoulu on määritellyt erikseen, ja jos korkeakoulu arvioi tutkinnon suorittamisen kestäväen enintään 24 kuukautta.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen opintojen hankkimisen edellytyksenä on, että opintojen todisteellisesta keskeytymisestä on vähintään yksi vuosi. Lisäksi edellytyksenä on, että opintojen loppuun saattamisen arvioidaan edellyttävän työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettuja päätoimisia opintoja enintään:

1) 12 kuukauden ajan, jos kyse on henkilöstä, joka on otettu suorittamaan ylempää ammatti- korkeakoulututkintoa tai pelkästään ylempää korkeakoulututkintoa;

2) 18 kuukauden ajan, jos kyse on henkilöstä, joka on otettu suorittamaan ammattikorkeakoulututkintoa tai pelkästään alempaa korkeakoulututkintoa;

3) 24 kuukauden ajan, jos kyse on henkilöstä, joka on otettu suorittamaan sekä alempaa että ylempää korkeakoulututkintoa taikka ylempää korkeakoulututkintoa, jos koulutukseen ei sisälly mahdollisuutta alemman korkeakoulututkinnon suorittamiseen.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai työ- ja elinkeinotoimiston on ennen korkeakoulututkintoon johtavien opintojen hankintapäätöstä pyydettävä asiasta lausunto opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

Muusta kuin 1 – 3 momentissa tarkoitettusta työvoimakoulutuksesta säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa. Tätä lukua sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen noudattaen, mitä mainitussa laissa säädetään. Mitä

tässä laissa muualla säädetään työvoimakoulutuksesta, sovelletaan myös ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen.

3 §

Opiskelijavalinta

Opiskelijaksi voidaan valita koulutukseen ja sen tavoitteena olevaan ammattiin tai tehtävään soveltuva henkilö, jolla on työ- ja elinkeinotoimiston toteama koulutustarve. Alle 20-vuotias oppivelvollisuuden suorittanut voidaan valita muuhun kuin kotoutumiskoulutukseen vain, jos koulutuksen suorittaminen ei ole mahdollista tai muutoin tarkoituksenmukaista omaehtoisena opiskeluna.

Työ- ja elinkeinotoimisto päättää opiskelijoiden valitsemisesta työvoimakoulutukseen. Jos työvoimakoulutuksena hankitaan korkeakoulututkintoon johtavia opintoja, yliopisto tai ammattikorkeakoulu päättää opiskelijaksi ottamisesta. Opiskelijoiden valintamenettelystä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Edellä 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun koulutuksen opiskelijavalintaan sovelletaan lisäksi kyseistä koulutusta koskevia ammattikorkeakoululain (932/2014) ja yliopistolain (558/2009) säännöksiä opiskelijaksi ottamisen perusteista, kelpoisuudesta opintoihin, esteettömyydestä ja opiskelijaksi ottamisen edellytyksistä sekä opiskelijaksi ottamiseen tai opiskelijavalintaan liittyvästä tiedonsaannista.

Työvoimakoulutuksen opiskelijavalintatilaisuudet ja valintamenettelyyn liittyvät soveltuvuuskokeet ovat työvoimakoulutukseen hakeutuvalla maksuttomia.

4 §

Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

Opiskelijalla on oikeus saada koulutus- tai opetussuunnitelman mukaista opetusta ja oikeus suorittaa opintoja työvoimakoulutuksen keston ajan.

Opiskelijan tulee osallistua säännöllisesti opetukseen ja edetä opinnoissaan koulutus- tai opintosuunnitelmassa tarkoitetulla tavalla. Korkeakouluopintojen katsotaan etenevän riittävästi, jos opiskelija saa opintokokonaisuuteen kuuluvia opintosuorituksia keskimäärin viisi opintopistettä opiskelukuukautta kohti.

Työvoimakoulutukseen sovelletaan, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain:

- 1) 80 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään oikeudesta turvalliseen opiskeluympäristöön;
- 2) 84 §:ssä säädetään huumausainetestauksesta;
- 3) 85 §:ssä säädetään kurinpidosta ja 86 §:ssä kurinpidosta asuntolassa;
- 4) 87 §:ssä säädetään häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistamisesta;
- 5) 88 §:ssä säädetään kurinpitomenettelyn suhteesta syytteen vireilläoloon ja tuomioistuimen ratkaisuun;
- 6) 93 §:n 3–6 momentissa säädetään menettelystä kurinpitoasiassa;
- 7) 95 §:ssä säädetään opiskelijan salassapitovelvollisuudesta;
- 8) 12 luvussa säädetään muutoksenhausta koulutuksen järjestäjän päätökseen.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, työvoimakoulutukseen sovelletaan kyseistä koulutusta koskevan 3 §:n 3 momentissa mainitun lain ja sen nojalla annettuja säännöksiä:

- 1) opiskelijaksi ilmoittautumisesta;
- 2) osaamisen tunnustamisesta;
- 3) opintojen hyväksi lukemisesta;
- 4) opintosuoritusten arvioinnista, arvioinnin oikaisemisesta ja oikaisumenettelystä;
- 5) opiskelijan oikeudesta turvalliseen opiskeluympäristöön;

- 6) opiskeluoikeuden peruuttamisesta, opiskeluoikeuden peruuttamiseen liittyvästä tiedon-
saannista ja opiskeluoikeuden palauttamisesta;
- 7) kurinpidosta ja kurinpitomenettelyn suhteesta syytteen vireilläoloon;
- 8) menettelystä opiskeluoikeuden peruuttamista ja palauttamista koskevassa asiassa sekä ku-
rinpitoasiassa;
- 9) häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistamisesta;
- 10) huumausainetestauksesta;
- 11) opiskelijan salassapitovelvollisuudesta; ja
- 12) muutoksenhausta koulutuspalvelun tuottajan päätökseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 30 päivään kesäkuuta 2022.

Tätä lakia sovelletaan 5 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin opintoihin, jotka alkavat
viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2022 ja päättyvät viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2024.

Helsingissä 29.10.2020

Pääministeri

Sanna Marin

Työministeri Tuula Haatainen

Laki

julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun väliaikaisesta muuttamisesta

muutetaan väliaikaisesti julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 5 luvun 2 - 4 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 548/2017, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 luku

5 luku

Työvoimakoulutus

Työvoimakoulutus

2 §

2 §

Työvoimakoulutuksen järjestäminen

Työvoimakoulutuksen järjestäminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai työ- ja elinkeinotoimisto voi hankkia työvoimakoulutuksena ammatillisesti suuntautunutta koulutusta, jonka tavoitteena ei ole tutkinnon tai sen osan suorittaminen, sekä yrittäjäyyskoulutusta ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain 20 §:ssä tarkoitettua kotoutumiskoulutusta, lukuun ottamatta luku- ja kirjoitustaidon opetusta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai työ- ja elinkeinotoimisto voi hankkia työvoimakoulutuksena ammatillisesti suuntautunutta koulutusta, jonka tavoitteena ei ole tutkinnon tai sen osan suorittaminen, sekä yrittäjäyyskoulutusta ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain 20 §:ssä tarkoitettua kotoutumiskoulutusta, lukuun ottamatta luku- ja kirjoitustaidon opetusta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai työ- ja elinkeinotoimisto voi hankkia työvoimakoulutuksena myös:

1) korkeakoulututkintoon johtavia opintoja henkilöasiakkaalle keskeytyneiden korkeakouluopintojen loppuunsaattamiseksi;

2) saman alan korkeakoulututkintoon johtavia opintoja henkilöasiakkaalle, jolla on opistoasteen tutkinto tai vastaavan tasoinen ulkomailla suoritettu tutkinto;

3) uuteen korkeakoulututkintoon johtavia opintoja korkeakoulututkinnon suorittaneelle henkilöasiakkaalle, jos korkeakoulu hyväksyy henkilön tämän aiemmin suorittaman tutkinnon perusteella sellaiseen rajatulle kohderyhmälle suunnattuun koulutukseen, johon hakevien kelpoisuuden korkeakoulu on määritellyt erikseen, ja jos korkeakoulu arvioi tutkinnon

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Muusta työvoimakoulutuksesta säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa. Tätä lukua sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen noudattaen, mitä mainitussa laissa säädetään. Mitä tässä laissa muualla säädetään työvoimakoulutuksesta, sovelletaan myös ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen.

3 §

Opiskelijavalinta

Opiskelijaksi voidaan valita koulutukseen ja sen tavoitteena olevaan ammattiin tai tehtävään soveltuva henkilö, jolla on työ- ja elinkeinotoimiston toteama koulutustarve. Alle 20-vuotias oppivelvollisuuden suorittanut

suorittamisen kestävän enintään 24 kuukautta.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen opintojen hankkimisen edellytyksenä on, että opintojen todisteellisesta keskeytymisestä on vähintään yksi vuosi. Lisäksi edellytyksenä on, että opintojen loppuun saattamisen arvioidaan edellyttävän työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettuja päätoimisia opintoja enintään:

1) 12 kuukauden ajan, jos kyse on henkilöstä, joka on otettu suorittamaan ylempää ammattikorkeakoulututkintoa tai pelkästään ylempää korkeakoulututkintoa;

2) 18 kuukauden ajan, jos kyse on henkilöstä, joka on otettu suorittamaan ammattikorkeakoulututkintoa tai pelkästään alemmaa korkeakoulututkintoa;

3) 24 kuukauden ajan, jos kyse on henkilöstä, joka on otettu suorittamaan sekä alemmaa että ylempää korkeakoulututkintoa taikka ylempää korkeakoulututkintoa, jos koulutukseen ei sisälly mahdollisuutta alemman korkeakoulututkinnon suorittamiseen.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai työ- ja elinkeinotoimiston on ennen korkeakoulututkintoon johtavien opintojen hankintapäätöstä pyydettävä asiasta lausunto opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

Muusta kuin 1 – 3 momentissa tarkoitettusta työvoimakoulutuksesta säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa. Tätä lukua sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen noudattaen, mitä mainitussa laissa säädetään. Mitä tässä laissa muualla säädetään työvoimakoulutuksesta, sovelletaan myös ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen.

3 §

Opiskelijavalinta

Opiskelijaksi voidaan valita koulutukseen ja sen tavoitteena olevaan ammattiin tai tehtävään soveltuva henkilö, jolla on työ- ja elinkeinotoimiston toteama koulutustarve. Alle 20-vuotias oppivelvollisuuden suorittanut

Voimassa oleva laki

voidaan valita muuhun kuin kotoutumiskoulutukseen vain, jos koulutuksen suorittaminen ei ole mahdollista tai muutoin tarkoituksenmukaista omaehtoisena opiskeluna.

Työ- ja elinkeinotoimisto päättää opiskelijoiden valitsemisesta työvoimakoulutukseen. Opiskelijoiden valintamenettelystä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Työvoimakoulutuksen opiskelijavalintatilaus- ja valintamenettelyyn liittyvät soveltuvuuskokeet ovat työvoimakoulutukseen haetuvalle maksuttomia.

4 §

Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

Opiskelijalla on oikeus saada koulutus- tai opetussuunnitelman mukaista opetusta ja oikeus suorittaa opintoja työvoimakoulutuksen keston ajan.

Opiskelijan tulee osallistua säännöllisesti opetukseen ja edetä opinnoissaan koulutus- tai opintosuunnitelmassa tarkoitettulla tavalla.

Työvoimakoulutukseen sovelletaan, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain:

- 1) 80 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään oikeudesta turvalliseen opiskeluympäristöön;
- 2) 84 §:ssä säädetään huumausainetestauksesta;

Ehdotus

voidaan valita muuhun kuin kotoutumiskoulutukseen vain, jos koulutuksen suorittaminen ei ole mahdollista tai muutoin tarkoituksenmukaista omaehtoisena opiskeluna.

Työ- ja elinkeinotoimisto päättää opiskelijoiden valitsemisesta työvoimakoulutukseen. *Jos työvoimakoulutuksena hankitaan korkeakoulututkintoon johtavia opintoja, yliopisto tai ammattikorkeakoulu päättää opiskelijaksi ottamisesta.* Opiskelijoiden valintamenettelystä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Edellä 2 §:n 2 momentissa tarkoitettun koulutuksen opiskelijavalintaan sovelletaan lisäksi kyseistä koulutusta koskevia ammattikorkeakoululain (932/2014) ja yliopistolain (558/2009) säännöksiä opiskelijaksi ottamisen perusteista, kelpoisuudesta opintoihin, esteettömyydestä ja opiskelijaksi ottamisen edellytyksistä sekä opiskelijaksi ottamiseen tai opiskelijavalintaan liittyvästä tiedonsaannista.

Työvoimakoulutuksen opiskelijavalintatilaus- ja valintamenettelyyn liittyvät soveltuvuuskokeet ovat työvoimakoulutukseen haetuvalle maksuttomia.

4 §

Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

Opiskelijalla on oikeus saada koulutus- tai opetussuunnitelman mukaista opetusta ja oikeus suorittaa opintoja työvoimakoulutuksen keston ajan.

Opiskelijan tulee osallistua säännöllisesti opetukseen ja edetä opinnoissaan koulutus- tai opintosuunnitelmassa tarkoitettulla tavalla. *Korkeakouluopintojen katsotaan etenevän riittävästi, jos opiskelija saa opintokokonaisuuteen kuuluvia opintosuorituksia keskimäärin viisi opintopistettä opiskelukuukautta kohti.*

Työvoimakoulutukseen sovelletaan, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain:

- 1) 80 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään oikeudesta turvalliseen opiskeluympäristöön;
- 2) 84 §:ssä säädetään huumausainetestauksesta;

Voimassa oleva laki

- 3) 85 §:ssä säädetään kurinpidosta ja 86 §:ssä kurinpidosta asuntolassa;
- 4) 87 §:ssä säädetään häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistamisesta;
- 5) 88 §:ssä säädetään kurinpitomenettelyn suhteesta syytteen vireilläoloon ja tuomioistuimen ratkaisuun;
- 6) 93 §:n 3–6 momentissa säädetään menettelystä kurinpitoasiassa;
- 7) 95 §:ssä säädetään opiskelijan salassapitovelvollisuudesta;
- 8) 12 luvussa säädetään muutoksenhausta koulutuksen järjestäjän päätökseen.

Ehdotus

- 3) 85 §:ssä säädetään kurinpidosta ja 86 §:ssä kurinpidosta asuntolassa;
- 4) 87 §:ssä säädetään häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistamisesta;
- 5) 88 §:ssä säädetään kurinpitomenettelyn suhteesta syytteen vireilläoloon ja tuomioistuimen ratkaisuun;
- 6) 93 §:n 3–6 momentissa säädetään menettelystä kurinpitoasiassa;
- 7) 95 §:ssä säädetään opiskelijan salassapitovelvollisuudesta;
- 8) 12 luvussa säädetään muutoksenhausta koulutuksen järjestäjän päätökseen.
Jollei tässä laissa toisin säädetä, työvoimakoulutukseen sovelletaan kyseistä koulutusta koskevan 3 §:n 3 momentissa mainitun lain ja sen nojalla annettuja säännöksiä:
 - 1) opiskelijaksi ilmoittautumisesta;
 - 2) osaamisen tunnustamisesta;
 - 3) opintojen hyväksi lukemisesta;
 - 4) opintosuoritusten arvioinnista, arvioinnin oikaisemisesta ja oikaisumenettelystä;
 - 5) opiskelijan oikeudesta turvalliseen opiskeluympäristöön;
 - 6) opiskeluoikeuden peruuttamisesta, opiskeluoikeuden peruuttamiseen liittyvästä tiedonsaannista ja opiskeluoikeuden palauttamisesta;
 - 7) kurinpidosta ja kurinpitomenettelyn suhteesta syytteen vireilläoloon;
 - 8) menettelystä opiskeluoikeuden peruuttamista ja palauttamista koskevassa asiassa sekä kurinpitoasiassa;
 - 9) häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistamisesta;
 - 10) huumausainetestauksesta;
 - 11) opiskelijan salassapitovelvollisuudesta;*ja*
 - 12) muutoksenhausta koulutuspalvelun tuottajan päätökseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 30 päivään kesäkuuta 2022.

Tätä lakia sovelletaan 5 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin opintoihin, jotka alkavat viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2022

HE 204/2020 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*ja päättyvät viimeistään 30 päivänä kesäkuuta
2024.*
